

Sandnes Innvandrerråd mandag 29.08.2016 kl. 17-19

Sandnes Rådhus, møterom 1A ved resepsjonen

Eventuelt

Innmeldinger til Eventuelt

Godkjenning av protokoll

7/16 Protokoll fra møte 07.06 – vedlagt på side 2-3

Forslag til **vedtak**: Protokollen godkjennes

Utvalgssaker

13/16 Godkjenning av innkallingen

Forslag til **vedtak**: Innkallingen godkjennes

14/16 Orientering fra rådets leder

15/16 Rådets arbeidsform – ved rådets leder

16/16 Gjennomgang av sakskartet for Utvalg for kultur og oppvekst (UKO) 30.08.2016. Sakskart UKO er vedlagt, side 4, og det er viktig å huske på at sakspapirer til hver enkelt sak kan hentes frem ved å holde markøren over sakstittelen og så trykke CTRL+klikk.

Et utdrag fra saken om kvalitetsmeldingen for Sandnes-skolen er kopiert inn blant nedenstående saksdokumenter, side 5-6.

Forslag til **vedtak**: Saken tas til orientering

17/16 Gjennomgang av sakskartet for Utvalg for helse- og sosialtjenester (UHS) 07.09.2016. Sakskart for UHS hentes på <http://www.sandnes.kommune.no/politikk> tidligst fredag 26.08. Utdales på møtet.

Forslag til **vedtak**: Saken tas til orientering

18/16 Orientering fra sekretæren om integreringskonferanse i Oslo tirsdag 18. oktober. Dagorden for konferansen foreligger ikke enda, men antakelig blir det mulig å delta med reise frem og tilbake på dagen.

Vedlegg: Early warning, s. 7, og oppsummering, side 8-14

Forslag til **vedtak**: Sandnes Innvandrerråd utpeker følgende to medlemmer til å delta på konferansen: _____ og _____

Eventuelt

Protokoll for møte i Sandnes Innvandrerråd

Dato: 07.06.2016 kl. 17.00
Sted: Rådhuset, møterom 1A
Arkivsak: 15/00177

Tilstede: Hamidullah Amiri (Ap) fra kl. 17.45, Marianne O. Klengsen (Frp), Hilde Sværen Hjulstad (KrF), Kyura Yusupov, Piotr Naszydlowski, Renukadevi Anandhan for Skhmot, Abdel Monim Hussein, kultursjef Therese Hauger på deler av møtet som observatør

Forfall: Gehan Skhmot

Gjester invitert: Marit Klemp Stephansen fra Barne- og familieenheten i Sandnes kommune kl. 17.00-18.00

Møteleder: Hamidullah Amiri

Protokollfører: Nina Osland, Kultur

Før gjennomgang av dagsordenen var Marit Klemp Stephansen invitert til å orientere om Barne- og familieenhetens arbeid med interkulturelt barnevern.

Referat fra denne samtalen vedlegges møteprotokollen.

[Innmeldinger til Eventuelt](#)

Marianne Klengsen: Folkepulsen – inkludering i idrettslag

[Godkjenning av protokoll](#)

6/16 Protokoll fra møtet 16.04.11

Vedtak, enstemmig: Protokollen fra forrige møte ble godkjent uten kommentarer.

[Utvalgssaker](#)

9/16 Godkjenning av innkallingen

Vedtak, enstemmig: Innkallingen ble godkjent.

10/16 Gjennomgang av sakskartene for Utvalg for kultur og oppvekst (UKO) 14.06.2016 og Utvalg for helse- og sosialtjenester (UHS) 08.06.2016

Gjennomgang sakskartet UHS

Kommentar: Sak fra forrige bystyre og UHS angående skjenkebevilling. Denne burde vært fanget opp av Innvandrerrådet. Hadde ikke denne på sakslista. Denne typen saker kan også være interessante.

Gjennomgang av sakskartet UKO

Kommentar: Merker seg rapport fra Sunn by. Sak til et annet møte? - Kan Innvandrerrådet bidra her. Kan innvandrerrådet bidra til at disse målsetningene følges opp? Drøfte hvordan man kan bidra til godt oppvekstmiljø, utvikling av bydeler osv.

En orientering om Sandnes som Sunn by, og Folkehelsearbeid. Hva betyr disse temaene i integreringssammenheng? Invitere administrasjonen til et møte.

Vedtak, enstemmig:

- 1) Sandnes Innvandrerråd sender kommentar til sak 35/16 Resultatvurdering for Barneverntjenesten 2015.
«man ser et behov for at Sandnes må øke sin kompetanse på interkulturelt arbeid. Et bedre resultat kan oppnås ved å styrke arbeidet som gjøres for å forstå ulike kulturer.»
- 2) Administrasjonen inviteres til å orientere om Sunn by og folkehelsearbeid, og hvilken rolle integreringsarbeidet spiller i dette arbeidet.

11/16 Høring av planprogrammet for kommuneplanen

Tidsmangel og manglende forberedelser. Til neste møte svarer vi på Spørsmålene sendt ut av sekretær. Saken tas opp igjen i neste møte. Er det mulig å få utsatt høringsfristen?

Vedtak, enstemmig:

Saken utsettes til neste møte

12/16 Fysisk aktivitet og helse for innvandrere, innspill fra Abdel Monim Hussein

Ønsker en tilbakemelding på hvor saken blir sendt, og hvor den blir fulgt opp videre. Sekretær informerte om at den er sendt til Folkehelsegruppen, og tatt med som innspill til arbeid med skolebyggplan.

Vedtak, enstemmig:

Følges opp videre på neste møte

Eventuelt

Marianne Klengsen informerte om at prosjektet Folkepulsen har blitt behandlet i utvalg for tekniske saker. Overrasket over at saken ikke har blitt oversendt innvandrerrådet. Innvandrerrådet er veldig positive til tiltaket.

UTVALG FOR KULTUR OG OPPVEKST 30.08.2016 KL. 18.00

Godkjenning av protokoll

6/16 Protokoll fra møte i Utvalg for kultur og oppvekst 14.06.2016

Utvalgssaker

44/16 Kvalitetsmelding for Sandnesskolen 2016

45/16 Resultatvurderinger 2015 - Sandnesskolen

46/16 Uttalelse til Utdanningsdirektoratet knyttet til søknad fra WANG Ung Sandnes AS om etablering av idrettsungdomsskole

47/16 Buggeland barnehage SA - godkjenning av utvidet leke- og oppholdsareal etter utvidelse.

48/16 Gjenåpning av navnesak grunnet klage

49/16 Nye gatenavn for Sandnes Indre havn

Orienteringssaker

74/16 Funksjons- og arealprogram for formålsbygg

75/16 Demokratiprojektet 2016, Utveksling Labin - Sandnes

76/16 Rapport Barnas by 2016

77/16 Referat fra møte i samarbeidsutvalget ved Kyrkjevollen skole 01.06.16

78/16 Referat fra møte i samarbeidsutvalget ved Høyland ungdomsskole 06.06.16

79/16 Referat fra møte i samarbeidsutvalget ved Aspervika Skole 14.06.2016

80/16 Referat fra møtet i samarbeidsutvalget ved Lura skole 26.05.2016

81/16 Referat fra møte i samarbeidsutvalget ved Figgjo skole 01.06.16

82/16 Referat fra møte i samarbeidsutvalget ved Soma skole 26.05.16

83/16 Referat fra møte i samarbeidsutvalget ved Stangeland skole 25.05.16

Flerspråklig opplæring i Sandnesskolen

Elever med et annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt språkopplæring etter § 2-8 i opplæringsloven. Denne rettigheten gjelder helt til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære undervisningen. Særskilt språkopplæring består av 3 komponenter:

1. Særskilt norskopplæring: særskilt opplæring i norsk
2. Tospråklig fagopplæring: fagopplæring på elevens morsmål og norsk
3. Morsmålsopplæring: opplæring i elevens morsmål

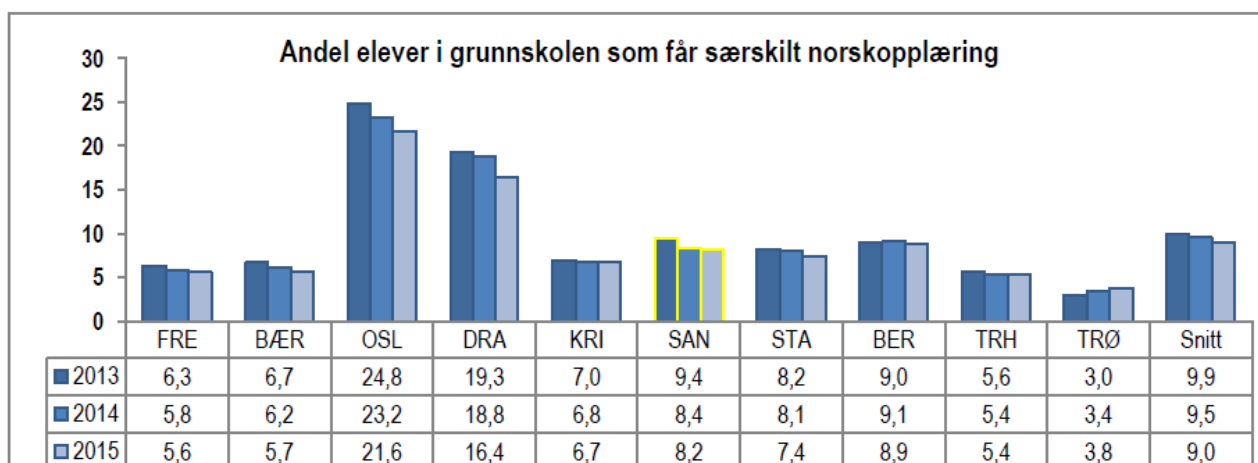
I Sandnes kommune er ca. 20 % av befolkningen flerspråklig. Andelen i barnehager og skoler er ca. 18 %. Rundt 10 % av elevene i grunnskolen har enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Tabellen under viser utviklingen i elever med vedtak om særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring i Sandnes kommune.

Tiltak	Antall elever i 2015/16	Antall elever i 2014/15	Antall elever i 2013/14
Totalt antall elever med vedtak om særskilt norsk opplæring	793	777	857
Elever med bare tospråklig fagopplæring	214	200	239
Elever med både morsmåls- opplæring og tospråklig fagopplæring	54	63	98

Informasjonen i tabellen er hentet fra [GSI](#). *

Tabellen viser at skoleåret 2015/16 er det totalt 793 elever med vedtak om særskilt språkopplæring. Av disse har 214 elever også vedtak tospråklig fagopplæring, mens 54 elever har vedtak om både morsmåls- opplæring og tospråklig fagopplæring. Disse tallene er hentet fra [Grunnskolens Informasjonssystem \(GSI\)](#) og viser antallet elever med vedtak om særskilt språkopplæring per 1. oktober 2015. Det har vist seg at tallene fra GSI gjerne er lavere enn det reelle antallet elever. I tillegg kommer det nye elever flyttende til kommunen i løpet av året, slik at antallet elever med særskilt språkopplæring vil ofte være høyere på slutten av skoleåret. 1. oktober 2015 var det 793 elever med vedtak om særskilt norsk opplæring. 1. juni samme skoleår hadde antallet økt til 945 elever i henhold til tall fra [Senter for flerspråklige barn og unge \(FBU\)](#).

Tabellen under viser andel elever med særskilt språkopplæring i 10 storbykommuner.

Kun tre andre storbykommuner har en høyere andelen elever med særskilt norskopplæring. Det [nasjonale snittet](#) var i 2014-2015 på 7 %.

Bruken av tospråklig fagopplæring, morsmålsopplæring, og annen tilrettelagt opplæring varierer mye mellom kommunene. I Sandnes får 34 % av elevene med særskilt norskopplæring (SNO) også tospråklig fagopplæring (TFO) eller både tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring (MMO). Tilsvarende tall for Bergen og Trondheim er 80 %, i Oslo 12 %, mens i Drammen får ingen elever tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring i tillegg til særskilt norskopplæring². Sandnes tildeler TFO- og MMO-ressurser på bakgrunn av kartlegging og individuell vurdering. Nyankomne elever med ingen eller lave norskferdigheter får tildelt flest TFO timer. Størst fokus er det på tospråklig fagopplæring der morsmål er brukt for å forstå og lære fag.

Innføringstilbudet – tilbud om midlertidig språkopplæring i innføringsklasse (IK)

Innføringstilbudet er spesielt tilrettelagt for nyankomne elever. Tidligere var utfordringen å tilby nok plasser i kommunens innføringstilbud. Fra skoleåret 2014 – 2015 ble kapasiteten i innføringsklassene utvidet til 90 plasser, fordelt på Aspervika skole (40), Lura skole (20) og Høyland ungdomsskole (30). I løpet av skoleåret 2015-16 kom ca. 110 nye elever til Sandnes kommune. 90 nyankomne elever fikk grunnleggende norskopplæring i innføringsklassene. Ytterligere 18 elever fikk tilbud om plass i innføringsklasse, men foreldrene valgte nærskolen. Sandnes kommune var forberedt til å ta imot asylsøkerbarn og flyktningbarn med innvilga oppholdstillatelse, men det kom kun 55 elever med denne bakgrunnen.

Det er endring i elevgruppa i innføringsgruppene. Tidligere var det flest barn av innvandrere. I dag er det en større del som er asylsøkere og flyktninger. Denne elevgruppa er spredd over hele kommunen på grunn av desentralisert asylmottak.

den nasjonale **INTEGRERINGS-** k o n f e r a n s e n

Regjeringen har siden 2014 avholdt en årlig nasjonal konferanse for å styrke dialogen med innvandrerbefolkningen. Målet med konferansen er å gi lokale innvandrersorganisasjoner, innvandrerråd og andre relevante aktører anledning til å løfte fram sine synspunkter og diskutere saker de er opptatt av med sentrale politikere.

Den nasjonale integreringskonferansen er en viktig del av regjeringens arbeid på integreringsfeltet. Statsministeren og flere statsråder vil delta på integreringskonferansen.

Innvandrersorganisasjoner, innvandrerråd og andre relevante aktører inviteres til å delta på Den nasjonale integreringskonferansen den **18. oktober på Radisson SAS i Oslo.**

Konferansens nettside med mer informasjon om konferansen lanseres i uke 27:

<http://nettsteder.regjeringen.no/integreringskonferansen/>

Invitasjonsbrev, program og lenke til påmelding vil bli sendt ut i uke 36.

Ved spørsmål, ta kontakt med Nuray Y. Gullestad, IMDi Vest

(e-post: nyi@imdi.no, telefon: 900 36 656)

Med vennlig hilsen

Morten Stephansen

seksjonssjef IMDi Vest

Innspillsmøter 2016

av teshometewasen | jun 2, 2016 | Nyheter | 0 kommentarer

Lokale myndigheters rolle som tilrettelegger for lokalt engasjement og mobilisering av innvandrerbefolkningen

Innvandrerorganisasjonene etterspør flere lokale møteplasser og mer samarbeid mellom det offentlige og innvandrerorganisasjoner. De ønsker mer dialog og jevnlig kontakt med IMDi. Lokale møteplasser er et begrep som må regionalt tilpasses. Eksempelvis kan det nevnes at organisasjonene i Oslo kommune fremhevet betydningen av å ha lokale møteplasser på bydelsnivå og understreket betydning av å kunne samarbeide med bydelen og andre organisasjoner på bydelsnivå for å mobilisere til å skape gode lokalsamfunn.

Organisasjonene ønsker å samarbeide på tvers av religion og språkbakgrunn. De mener at det flerkulturelle felleskapet i organisasjonslivet er en ressurs som bør bli benyttet i enda større grad, spesielt i arbeidet med nyankomne flyktninger. De har tillit blant sine medlemmer og kan oppfordre de til å delta mer i samfunnslivet. De ønsker en bredere deltakelse fra innvandrerbefolkningen, deltakerne fra innspillsmøte i Tromsø mener at det ofte er 2-3 personer fra innvandrerbefolkningen som engasjerer seg i den lokale offentlige debatten. Det er lite samarbeid mellom innvandrerorganisasjoner, og de inkluderer i liten grad de nyankomne i sine nettverk. Innvandrerorganisasjonene har et ansvar i å sørge for samarbeid på tvers av etniske, religiøse og kulturelle skillelinjer.

Organisasjonene etterspør lokal tilrettelegging, opplæring og oversikt over organisasjoner for å lettere kunne komme i kontakt med hverandre. Det er mangel på informasjon om verdien av frivillig arbeid og frivillighetens rolle som integreringsarena rettet mot innvandrerbefolkningen. Flere foreninger ønsker et felles innvandrerråd som kan mobilisere til deltakelse. Videre ønsker de at myndighetene i enda større grad skal stille krav om samarbeid ved søknad om tilskuddsordninger.

Trossamfunn/religiøse organisasjoner bør involveres mer i integreringsarbeidet. Nøkkelpersoner fra ulike trossamfunn/religiøse organisasjoner kan fungere som brobyggere.

Flere organisasjoner opplever det som uheldig at tilskuddsmidlene Tilskudd til frivillig virksomhet i lokalsamfunn nå kun forvaltes av 20 utvalgte kommuner.

Mange skeive med innvandrerbakgrunn opplever det som svært vanskelig å finne enn møteplass der de kan være åpne om sin identitet – både i det etniske minoritetsmiljøet og i det skeive majoritetsmiljøet. Det er behov for flere møteplasser og økonomisk støtte for etablering og videreføring av møteplasser for skeive med innvandrerbakgrunn.

Inkludering av lokale organisasjoner som en ressurs i introduksjonsprogrammet og kvalifiseringsarbeidet

Flere av organisasjonene ønsker å bidra inn i gjennomføringen av introduksjonsprogrammet. Det ble særskilt pekt på bruk av deres kompetanse inn i samfunnskunnskapsopplæringen i introduksjonsprogrammet. Organisasjonene mener at de frivillige organisasjonene bør få en formell rolle i formidling av samfunnskompetanse utover de 50 timene som tilbys gjennom introduksjonsprogrammet.

Den Eritreiske Kulturforeningen i Skedsmo peker på viktigheten av å skape møteplasser for sine medlemmer og mener at deres arbeid med informasjonsformidling om blant annet foreldrerollen i Norge har en forebyggende effekt og bidrar til holdningsendring blant eritreiske foreldre.

Organisasjonene trekker frem betydningen av tidlig innsats og informasjonsformidling. Innvandrersorganisasjoner kan samarbeide med religiøse ledere, og tilrettelegge for informasjonsformidling om det norske samfunnet.

Det bør i større grad tilrettelegges for kombinasjonsløp med mulighet til å ta fagbrev. Flere innvandrere bør etterstrebe å tilegne seg formell kompetanse, dette bidrar til at kommer seg inn i stabile yrker og er mindre sårbare for svingninger i arbeidslivet.

Kvinner som blir gjenforent med sine ektefeller som har bodd i landet mer enn 5 år må finansiere norskundervisning selv. Ofte er disse kvinnene avhengige av inntekten til sin mann og ektefellens betalingsvilje. Dette hemmer kvinnens deltakelse i både arbeidslivet og ellers i samfunnslivet. Organisasjonene etterlyser mer midler til norskopplæringen og de etterlyser flere tiltak rettet mot kvinner.

Deltakelse i arbeidslivet

Mange med innvandrerbakgrunn har utfordringer med å komme seg inn i arbeidslivet, blant annet på grunn av manglende nettverk. Innvandrerorganisasjonene bør tilrettelegge for samarbeid med andre mer tradisjonelle organisasjoner og oppfordre sine medlemmer til å delta som frivillig i disse organisasjonene. På denne måten vil medlemmene få tilgang til lokale nettverk som kan ha en positiv påvirkning på den enkeltes yrkesdeltakelse.

Myndighetene bør lage skreddersydde tiltak som passer for innvandrerbefolkningen. Spesielt viktig er det å tilrettelegge for at personer med høyere utdanning kan komme raskt ut i jobb. Det bør utprøves en søknadsprosess hvor navn, etnisitet og kjønn holdes hemmelig. Samtidig pekes det på at mange av dagens ledere har vokst opp i et mangfoldig samfunn og har et mer normalisert forhold til mangfoldet, dette mener organisasjonene har en positiv effekt på ansettelse. Det oppfattes som spesielt vanskelig for personer med innvandrerbakgrunn å få jobb i offentlig sektor. Det er utstrakt bruk av midlertidighet, noe som oppleves som utfordrende.

Det etterspørres gode og kreative metoder for formidling av arbeidslivskompetanse. Organisasjonene ønsker å bidra med sin kompetanse og mener at det er utslagsgivende å bruke personer som selv har innvandrerbakgrunn og som kan dele av sine personlige erfaringer.

Saksbehandlingstiden hos NOKUT har gått markant ned. Dette oppleves som en svært god utvikling, og er et eksempel på at målrettede tiltak har god effekt. Men det er fortsatt utfordringer knyttet til kartlegging av innvandrernes medbrakte kompetanse.

En del godt kvalifiserte innvandrere opplever at de aldri blir innkalt til intervju, det har en negativ påvirkning på hele nærmiljøet når ressurssterke forbilder ikke lykkes i arbeidsmarkedet.

Kvinner som bruker hijab opplever at de i mange sammenhenger ikke gis mulighet til å få jobb, dette gjelder også eldre kvinner med innvandrerbakgrunn.

Hadsel kommune ansetter to personer på hver utlyste sommerjobb, på denne måten arbeidsretter de språktreningen. Kommunen tildeler halvparten av sine lærlingeplasser til lærlinger med innvandrerbakgrunn. Dette er gode lokale løsninger som bør spres til andre kommuner, kommunene må i større grad forplikte seg til å tilby praksisplasser/språktreningsplasser.

Myndighetene bør oppfordre og tilrettelegge for økt entreprenørskap blant innvandrere, NAV kan bidra med informasjonsformidling.

NAV må ta en større rolle i å utfordre både arbeidsgivere og innvandrere. Det bør tilrettelegges for flere praksisplasser i næringslivet. NAV kan samarbeide med innvandrersorganisasjoner i utarbeidelse av informasjonsmateriell, dette for å sikre at informasjon blir formidlet på en forståelig måte.

Kort oppsummering fra innspillsmøtene

Hvordan tilrettelegge for og bruke lokale møteplasser

Det er store regionale variasjoner på hvorvidt organisasjonene opplever at det er egnet møteplasser i fylket/kommunen. Flere innvandrersorganisasjoner fra Skedsmo kommune fremhever kommunens innsats som tilrettelegger for dialog og samarbeid. Gjennom Skedsmo dialog bidrar kommune til å skape møteplasser og gir organisasjonene mulighet til å drøfte problemstillinger som er relevante for innvandrerbefolkningen. Organisasjonene fra Oslo forteller om lignende aktiviteter på bydelsnivå.

Spesielt i mindre kommuner er det behov for møteplasser, både kafemøter og dialogtreff nevnes som tiltak som kan bidra til at innvandrersorganisasjoner kan ta opp dagsaktuelle temaer. Ungdomshus/fritidsklubber for ungdommer er ofte et samlingspunkt for barn og unge i lokalmiljøet. Det er uheldig at flere av disse legges ned.

Kommunene bør ha et aktivt koordineringsansvar og tilrettelegge for dialog og samarbeid mellom organisasjonene. De bør blant annet tilby gratis lokaler. Det er behov for flere aktive arenaer som Stikk Innom kontoret på Veitvet, der folk kan komme innom og si sin mening, når det passer dem. Kommunene bør jobbe for å skape tillit og nettverk.

For mange er moskeen en viktig arena, dette gjelder spesielt for nyankomne flyktninger og innvandrere. Moskeenes rolle i integreringsarbeidet bør bli styrket, dette kan gjøres ved å inngå samarbeid med ulike moskeer og tilrettelegge for videreutdanning og språkkompetanse hos imamer.

Økonomisk støtte til møteplasser for skeive med migrantbakgrunn bør være en prioritet for regjeringen, i og med at dette er en særskilt sårbare gruppe.

Radiokanaler har en særegen status som formidler, og de klarer å nå ut til mange med innvandrerbakgrunn og skaper en møteplass for sine lyttere. Det oppleves som utforende at driftstøtten til minoritetsradioene er halvert i 2016, dette vil føre til at flere nedlegges.

Familie, oppvekst og skole

Flere foreninger peker til at det er dårlig oppfølging fra barnevernet. Det er for lite informasjon om barnevernets virke. Det pekes på manglende flerkulturell kompetanse hos barnevernet og andre offentlige instanser som politiet og skoler, dette bør være en integrert del av utdanningen.

ICDP-kurs bør gjøres tilgjengelig for alle foreldre, uavhengig av barnets alder og spesielt nyankomne foreldre bør allerede i mottaksfasen få tilbud om et kurs som tar seg for foreldrerollen fra ankomst til bosatt.

Flere organisasjoner mener at en av de viktigste utfordringene vi står overfor er frafallet i videregående skoler, spesielt blant gutter. På dette området er det behov for et krafttak slik at man får snudd den negative trenden med uforholdsmessig stort frafall blant ungdom med innvandrerbakgrunn. Leksehjelp bør utvides og tilbys til flere. Skolene bør i enda større grad tilby tiltak rettet mot familier, dette i samarbeid med kommunen/fylket.

Flere foreninger mener at det særlig utfordrende når barn/unge må være foreldrenes kontaktpersoner og tolker i det norske samfunnet. Mange foreldre har dårlige norsk kunnskaper og foreldre følger opp barna for lite på fritiden.

Flere organisasjoner melder fra om mobbing og utestenging, skolene må ta dette på alvor og jobbe forebyggende.

Flere organisasjoner trekker frem utfordringene med kravene til familiegjenforening, herunder underholdskravet. Det stilles spørsmålstegn ved kravene til familiegjenforeningene og grunnen til at det er innført strenge krav.

Rettighetene til familiegjenforente kvinner utsatt for vold i nære relasjoner bør forbedres. Foreningene etterlyser flere integreringstiltak rettet mot kvinner og barn.

Startlån har vært en viktig redskap for å hjelpe dårligstilte innvandrere til å komme inn på boligmarkedet. Etttersom kravene til startlån har blitt skjerpet i det siste, får ikke innvandrere

drahjelp for å komme seg inn på boligmarkedet. Det er ønskelig med eget startlån for personer med fluktbakgrunn, da disse har særskilte utfordringer.

Organisasjonene mener at kommunene bør etterstrebe å tilby gode boforhold til flyktninger som skal bosettes. Naboskap og trygge bomiljø vil virke integreringsfremmede. I enkelte kommuner bosettes familier i kommunale boliger sammen med rusavhengige, dette fører til familiene isolerer seg i boligen sin og ikke kommer raskt nok i kontakt med lokalmiljøet.

Det er stort behov for økt lhbtqi-kompetanse og etablering av rutiner for å sikre tryggheten til lhbtqi-personer på mottak. Lhbtqi-personer bør bli bosatt i områder med et lhbtqi-miljø.

Forebyggende arbeid mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlig begrensning av unges frihet

Myndighetene bør i enda større grad ta i bruk kompetansen til personer med innvandrerbakgrunn i arbeidet med å forebygge tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlig begrensning av unges frihet. Organisasjonene mener at det er spesielt viktig med bruk av rollemodeller og hverdagshelter.

Det bør være et krav om samarbeid mellom innvandrerorganisasjoner og andre organisasjoner for å kunne søke på tilskuddsordningene.

Skeiv Verden mener at Lhbtqi-personer med innvandrerbakgrunn ofte blir forsømt eller usynliggjort i debatter om tvangsekteskap, sosial kontroll og alvorlige begrensninger av unges frihet. Ungdommene de kommer i kontakt med er som oftest svært sårbare og har sjelden snakket om deres seksuelle orientering og/eller kjønnsidentitet med andre. Selvhat, ensomhet og alvorlige frihetsbegrensninger er tilbakevendende temaer i ungdommenes fortellinger. Tilliten til myndighetene, inkludert det offentlige tjeneste- og hjelpeapparatet, er ofte svak, som gjør at mange vegrer seg for eller unnlater å henvende seg til disse instansene. Skeiv Verden mener at skeive med innvandrerbakgrunn sine forutsetninger til å foreta egne valg i spørsmål relatert til deres kropp og relasjoner med kjæreste/ektefelle bør styrkes.

Det bør innføres obligatorisk etterutdanning for imamer.

Ungdommer som plasseres i botilbud kan via hjelpeapparatet kan settes i kontakt med lokale innvandrersorganisasjoner. Dette for å hindre ensomhet og bistå dem med etablering av nettverk.

Kommunene i samarbeid med ressurspersoner/innvandrersorganisasjoner bør tilby organisere informasjonskvelder rettet mot innvandrerbefolkningen. Frivillige organisasjoner kan bistå kommunen. Dette anses som forbyggende tiltak hvor deltakerne kan øke sin kunnskap om det norske samfunnet. Et slikt tiltak anses som spesielt relevant for foreldre, gjennom å etablere møteplass for foreldre med innvandrerbakgrunn vil man senke terskelen for å innhente informasjon og ta imot råd og veiledning.

Likeverdige offentlige tjenester

Organisasjoner melder om at offentlige instanser fortsatt bruker ukvalifiserte tolker. Dette skader rettsikkerheten hos den enkelte og hindrer et godt integreringsløp.

Det etterspørres mer brukermedvirkning og brukerfokus fra offentligheten. Det oppleves som ydmykende å ikke bli forstått. Kulturforståelse bør bli en del av utdanningsløpet til helse- og sosialarbeidere.

I dag har ikke personer som ønsker kjønnsbekreftende behandling mulighet til å få helsehjelp, med mindre de har permanent oppholdstillatelse. Transpersoner er i praksis utestengt fra det norske helsetilbudet på dette punktet, noe som virker direkte inn på deres mulighet til å delta i og bidra til det norske samfunnet. Det må bli en lavere terskel for helsehjelp til transpersoner, og det må sørges for at dette tilbudet også gjelder personer uten permanent oppholdstillatelse.